

Історія розвитку сфери гостинності в Україні

Сфера гостинності є важливим сектором економіки України, який постійно розширює свої можливості та пропозиції. Історія розвитку цієї галузі має давню традицію, яка з часом змінилась та відповідала вимогам ринку та гостей. Сьогодні індустрію гостинності визначають як феномен ХХІ ст., що став одним із провідних напрямів соціально-економічної діяльності. Її можна справедливо вважати бізнесом ХХІ ст. завдяки динамічності та прибутковості. Проте впродовж останніх років індустрія гостинності в Україні перебуває в стані стагнації, боротьби із зовнішніми проблемами за виживання порівняно зі світовою.

Початки гостинності в Україні можна відстежувати ще зі стародавніх часів, коли гостинність та прийняття гостей були не тільки обов'язком, але й частиною культури та традицій. Перші заклади гостинності на території України виникають у ХІІ-ХІІІ ст., у період економічного та політичного розвитку Київської Русі. Вигідне географічне положення Київської Русі на перехресті торгових шляхів, культурні та релігійні зв'язки з країнами Середземномор'я, Балтики, Західної Європи зумовлюють розбудову міст та появу спеціалізованих закладів розміщення.

Суттєвим фактором формування інфраструктури гостинності на Русі були риси слов'янського темпераменту, особлива увага до гостей, створення для них комфортних умов при розміщенні, забезпечення їх їжею. Ставлення з повагою до гостей заповідає синам в "Поученій" київський князь Володимир Мономах, оскільки ці люди "мимоходячи рознесуть по світу добру або лиху вість". Прийом іноземних гостей київськими князями найчастіше здійснювався у літніх резиденціях, серед яких найбільш відомими були Красний двір Володимира Великого на Печерську та Вишгород біля Києва.

Серед перших закладів гостинності у Київській Русі були постійні двори, розташовані один від одного на відстані кінного переходу, які тут називались "ямами". З розвитком поштового сполучення у ХV ст. постійні двори створюються біля поштових станцій, підпорядкованих Ямському наказу. У великих містах виникають гостинні двори, що характеризуються вищим комфортом у порівнянні з постійними дворами. Їхніми послугами користувались головним чином купці, державні службовці, для яких були створені умови для проведення комерційних операцій - у структурі виділялись крамниці, торгові ряди, складські приміщення. Гостинні двори були небагаточисельними, проте виділялися значними розмірами, ізольованістю та самобутністю, особливо щодо розселення іноземців за національною ознакою. Зовні гостинні двори часто огорожувались оборонними стінами, баштами, з декількома в'їзними воротами.

На чумацьких та торгових шляхах України послуги гостинності надавали корчми, що торгували хмільними напоями, були місцем зупинки для подорожніх, місцем розваг. Корчми в окремих регіонах називались також "шинком", "корчмою-заїздом", характеризуються давньою історією, відомі ще з часів Київської Русі.

В плануванні корчма найчастіше складалась з двох чітко розділених частин: приміщення для харчування і ночівлі. У приміщенні для харчування виділялось два приміщення: в одному був шинок з прилавками, в другому - один або декілька масивних столів, де відвідувачі могли відпочивати і розважатись.

У містечках і великих селах, на узбіччі доріг, були корчми із заїздами. У плануванні цього типу корчми посередині фасадної стіни був в'їзд у формі брами у підсіння (коридор), що проходив через усю будівлю. По боках розташовувались кімнати для приїжджих, корчма і житло корчмаря.

У сучасному розумінні галузя гостинності почала розвиватись з появою перших готелів та ресторанів у навколишніх країнах, вже в 19 столітті.

У 19-му столітті в Україні з'явилася перша формальна готельна інфраструктура, яка була розроблена для задоволення потреб великих подорожуючих. Протягом цього періоду готелі стали популярними в усіх великих містах України, таких як Київ, Львів та Одеса. З кожним роком з'являлися нові готелі та ресторани, що призводило до збільшення кількості туристів та покращення якості обслуговування. На початку 20 століття українські міста почали активно розвиватись, з'являлися нові готелі та ресторани, які тішили своїх гостей високим рівнем обслуговування та розмаїттям страв. Особливо активний розвиток галузі відбувся в період між двома світовими війнами, коли в Україні з'явилося більше 100 готелів та ресторанів зі зручностями для гостей.

Проте, з початком Другої світової війни розвиток галузі зупинився, більшість закладів було зруйновано та ліквідовано. По закінченні війни, галузь гостинності відновлювалась поступово, більшість закладів було націоналізовано, що призвело до зниження якості послуг та обмеження вибору для туристів, та перетворено на державні готелі та ресторани. Відсутність досвіду управління зумовлює стихійний характер її розвитку, постійну зміну організаційних центрів управління. Несприятливими для готельного господарства були складні соціально-побутові умови в країні, що зумовили зменшення готельних підприємств за рахунок їхнього перепрофілювання у житлові будівлі та приміщення різних організацій. Лише у другій половині 30-х років ХХ ст. ситуація змінюється. У великих містах будуються нові і передаються у використання за призначенням окремі готелі. Зокрема, у Києві було передано у використання 10 готелів із загальним номерним фондом 649 номерів (готелі "Франсуа", "Ермітаж", "Червоний Київ", "Імперіаль", "Інтернаціональ", "Гранд-Готель", "Пегас").

В період після Другої світової війни, особливо "хрущовської відлиги" спостерігалось поживавлення туризму, міжнародних зв'язків СРСР. Зростаючі обсяги туризму зумовили розширення туристичної інфраструктури - будівництво нових готелів, мотелів, кемпінгів. У Києві у 1964 р. побудований найкращий на цей час готель "Дніпро", біля Києва на Житомирській трасі у 1965 р. відкрито мотель-кемпінг "Пролісок" та ін. Для потреб міжнародного туризму, розвиток якого відновлює акціонерне товариство "Інтурист", у 1972 р. у великих містах СРСР споруджено 40 туристських об'єктів і передано значну кількість функціональних готелів - у Києві "Ермітаж" (сьогодні "Інтурист"), Львові - "Жорж", Ялті - "Ореанда" і "Таврида" - побудовані в кінці ХІХ ст.

З кінця 80-х років ХХ століття в Україні почали з'являтися перші приватні готелі та ресторани, які встановлювали нові стандарти обслуговування та забезпечували якісне харчування. З початку 2000-х років відбувається стрімкий розвиток галузі, пов'язаний зі зростанням туристичного потоку та активною інвестиційною діяльністю.

У сучасні часи, сфера гостинності в Україні продовжує свій розвиток. Завдяки зростанню туристичної галузі та розвитку громадського життя, ландшафт України змінюється, особливо в містах та курортних зонах.

Нові готелі, ресторани, кафе та інші заклади гостинності з'являються на кожному кроці. Вони пропонують відвідувачам різноманітні послуги та страви, щоб забезпечити максимальний комфорт та задоволення від перебування в Україні. Традиційну українську кухню доповнюють різні кулінарні та культурні впливи, що робить галузь максимально привабливою для гостей з різних країн світу.

Отже, історія розвитку сфери гостинності в Україні багата та дивовижна. Вона відображає традиції та культуру українського народу, а також вплив інших культур та традицій, що збагатили її відтінками та колоритом. Сьогодні, сфера гостинності продовжує розвиватися та просувати Україну як важливого туристичного пункту в світі. Розвитку індустрії гостинності в Україні слід зазначити, що ця галузь економічної діяльності є матеріально-технічною базою, основою для освоєння туристично-рекреаційного потенціалу та розвитку туризму в країні. Проте економіко-політична та фінансова нестабільність країни, проведення воєнних дій на частині території держави привели до значного сповільнення темпів розвитку індустрії гостинності. Без стабілізації політичної та соціально-економічної ситуації, припинення військових дій вкрай складно утриматись на ринку та отримувати позитивний економічний результат господарської діяльності. Варто зазначити, що розвинена індустрія гостинності є візитівкою будь-якої країни та показником її соціально-культурного й економічного розвитку, тому її розвиток є важливим елементом інтеграції українського туристичного ринку в європейський бізнес і культурне середовище.

Список використаних джерел та літератури

1. Бойко М. Г. Організація готельного господарства : підручник [Електронний ресурс] / М. Г. Бойко, Л. М. Гопкало. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2006. – 448 с. – Режим доступу : [http://tourism-book.com/pbooks/ book-58/ua/chapter-2122](http://tourism-book.com/pbooks/book-58/ua/chapter-2122)
2. Бойко М., Гопкало Л. Організація готельного господарства: підруч. К., 2006. 494 с.
3. Всесвітня туристична організація. URL: <https://tourlib.net/wto.htm>.
4. Русавська В. До проблеми становлення закладів індустрії гостинності на вітчизняних теренах: культурно-історичний контекст [Електронний ресурс] / В. Русавська. – Режим доступу : [file:C:/Users/ Internet-7/Downloads/NZTNPU_ist_2014_1\(1\)_39%20\(1\).pdf](file:C:/Users/Internet-7/Downloads/NZTNPU_ist_2014_1(1)_39%20(1).pdf).